

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 10 Mart 2021

Türkiye’de Kadın Olmak

Kâr, daha çok kâr... Bu tek hedef doğrultusunda kapitalist pazar ekonomisi insanlığın tüm değerlerini teker teker ticari bir mala dönüştürüyor; içeriğini boşaltıyor; anlamsızlaştırıyor: “Dünya Sevgililer Günü”, “Anneler / Babalar Günü”, “Çocuklar Günü”, “Alışveriş Günü”... Küresel pazarın en yeni tasarımlarından birisi de “*Kadınlar Gününe Özel*”...

Emekçi kadınların daha 1920’lerden başlayarak, **Clara Zetkin**’in önderliğinde cinsiyet ayrımcılığına, toplumsal şiddete, sosyal dışlanmaya ve kadınların bir yandan kapitalist iş gücü piyasalarında, diğer yandan da toplumsal ilişkiler ağı içerisinde ailelerinde ve sosyal yaşamlarında uğradıkları sömürüye karşı başlattıkları karşı direnişin, amaçlarından soyutlanıp anlamsızlaştırılarak, kadınlar için bir “anma” ve “hediye verme” günü haline dönüştürülmesine; aslında tek hedefleri piyasadan pay kapma ve kârlarını çoğaltmak olan küresel tekellerin, “8 Mart” tarihini “ne kadar da eşitlikçi” olduklarına dair bir sosyal reklam kampanyasına dönüştürmelerine de şaşırılmamak gerekli.

Bilim insanlarının düşünce özgürlüklerinin yok edildiği, kadınların “helal mal / haram mal” diyerek ayrıştırıldığı Türkiye’nin yerli ve milli kapitalizminin de bu kampanyada yer bulma ve bir anlığına da olsa “eşitlikçi ve çağdaş” vitrinde yer kapma telaşı da hiçbirimizi şaşırtmıyor.

Kadın yaşamının sömürsü daha çocukluktan başlayan bir gerçek: UNICEF, dünyada onbeş yaşının altında 700 milyon çocuk kızın evlendirilmeye zorlandığını duyuruyor; ve söz konusu rakamın 2030 yılına değin 950 milyona çıkacağı uyarısını yapıyor. Türkiye’de ise 18 yaşının altındaki kadınların yüzde 26’sının evlendirilmiş olduğu ve yüzde 10’unun da ilk çocuklarını doğurmuş olduğu biliniyor.

Evlilik baskısı ile ve eğitim sürecinden kopartılarak sosyal dışlanma içine itilen kadınlar doğal olarak iktisadi faaliyetlerden de dışlanmakta. **DİSK-Araştırma Dairesi** bu hafta başında yayımladığı “*Covid-19 Döneminde Kadın İşgücünün Görünümü Raporunda*” ekonomik krizin ve Covid-19’un etkisiyle istihdamda yaşanan azalışın özellikle kadın istihdamında daha belirgin olduğunu belgelemekte. DİSK-AR, TÜİK’in verilerinden yola çıkarak yapmış olduğu hesaplamalarda, Kasım 2019’da 8 milyon 841 bin kişi olan istihdam edilen kadınların sayısının son bir yılda 571 bin kişi azalarak 8 milyon 270 bine düştüğünü; böylece son bir yılda istihdam edilen kadınların sayısındaki azalmanın yüzde 6.5’a ulaştığını paylaşıyor. Bu oran genelde yüzde 3.92, erkeklerde ise yüzde 2.74. DİSK-AR verilerine göre Kasım 2019 ve Kasım 2020 arası dönemde *aktif olarak işbaşında olan* kadınların sayısı 992 bin kişi azaldı. Bu da yüzde 11.5 oranında bir kayıp anlamına geliyor. Aynı oran erkeklerde ise yüzde 6.5 olarak hesaplanmakta.

Özet olarak, TÜİK verilerine göre toplam kadın nüfusunun sadece üçte biri işgücü piyasasına katılma kararı vermiş iken, her dört kadından ancak birisi iş bulabiliyor. Bu oranlar Türkiye’yi dünyada 183 ülke arasında kadınların işgücüne katılımı açısından sondan 15. ülke konumuna

sürüklüyor. TÜİK anketleri Türkiye’de kadınların yüzde 57.6’sının işgücüne katılmama nedeni olarak “*eve ait sorumluluklarını*” öne sürüyor.

Bu gerçekler karşısında DİSK şu talep ve önerileri dile getirmekte:

- Kadın istihdamının önündeki engellerden olan çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev işlerini kadının üstünden alacak sosyal politikalar uygulanmalıdır;
- Çalışma hayatında kadına yönelik her tür ayrımcılık terk edilmeli, cinsiyetçi iş bölümüne, ücret eşitsizliğine son verilmeli; güvenceli ve düzenli işler yaratılmalıdır;
- Salgın döneminde artan kadın işsizliğini azaltacak istihdam politikaları hızla hayata geçirilmeli; kadınların gelirlerini koruyacak önlemler alınmalı; artan bakım emeği için ekonomik destek ve ebeveyn yardımları sağlanmalıdır;
- *İstanbul Sözleşmesi*’nin tartışılmasına son verilmeli, 6284 sayılı Yasa etkin bir şekilde uygulanmalıdır.

Bu haftanın sonunda, AKP Ekonomi İdaresince haftalardır muştulanmakta olan *yapısal reform* paketinin açıklanması beklenmekte. Bizce yukarıdaki önerileri karşılayamayan ve kadının işgücü, eğitim ve toplumsal eşitlik taleplerine değinmeyen hiçbir “reform” *yapısal* nitelikli olmayacaktır.